

Sygn. akt III AUa 682/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2016 r. w Lublinie

sprawy W. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji W. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 12 kwietnia 2016 r. sygn. akt VII U 562/15

oddala apelację.

Barbara Hejwowska Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Małgorzata Pasek

III AUa 682/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 27 stycznia 2015 roku odmówił W. B. odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia – nienależnie pobranej renty rodzinnej w łącznej kwocie 13 852,70 zł za okres od maj do sierpnia 2004 roku i od stycznia 2005 roku do sierpnia 2006 roku. W uzasadnieniu wskazał, że w sprawie nie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniosła W. B. domagając się jej zmiany i odstąpienia od żądania zwrotu powyższych należności.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2016 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 28 marca 2007 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zobowiązał W. W. (obecnie B.) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 maja 2004 roku do dnia 31 sierpnia 2004 roku oraz od dnia 1 stycznia 2005 roku do dnia 31 sierpnia 2006 roku w kwocie 6 905,60 zł i odsetek w kwocie 1 394,20 zł. Powyższa decyzja nie została zaskarżona przez ubezpieczoną i jest obecnie prawomocna.

W dniu 19 grudnia 2014 roku W. B. wniosła o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego za okres od dnia 1 maja 2004 roku do dnia 31 sierpnia 2004 roku oraz od dnia 1 stycznia 2005 roku do dnia 31 sierpnia 2006 roku w wysokości 6 412,17 zł oraz odsetek w kwocie 6 973,57 zł naliczonych na dzień 16 maja 2014 roku. W uzasadnieniu swojego wniosku ubezpieczona wskazała, że nie ma pieniędzy na uregulowanie powyższej należności, jest bezrobotna. Jej mąż zarabia miesięcznie 1 600 zł netto. Ma na utrzymaniu dziecko w wieku 6 lat. Nie posiada żadnego majątku ani oszczędności. Nie może znaleźć zatrudnienia. Otrzymuje dofinansowanie z (...) na dziecko w wysokości 106 zł. W oświadczeniu o stanie majątkowym wskazała, że jest współwłaścicielką domu o powierzchni 50 m² oraz innej nieruchomości o powierzchni 640 m².

W. B. nie pracuje. Zatrudnia się dorywczo przy zbiorach owoców i jako fryzjer. Stałe miesięczne wydatki jej gospodarstwa domowego oscylują w granicach 1 200 zł. Leczy się na kręgosłup. Jej córka jest odczulana. Teściowa pomaga jej w pracach w ogrodzie, gdzie uprawia ziemniaki i warzywa. Jej mąż zatrudnia się dorywczo przy pracach wykończeniowych budowlanych i naprawach samochodów.

Stan faktyczny ustalony został na podstawie zeznań wnioskodawczyni i świadków oraz dokumenty przedłożone przez wnioskodawczynię przy składaniu wniosku o odstąpienie od zwrotu nienależnych świadczeń. Sąd Okręgowy wszystkie te dowody uznał za wiarygodne.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 j.t. ze zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Fakty dotyczące istnienia i wysokości nienależnie pobranych świadczeń przez W. B. nie mogły być w niniejszej sprawie ponownie badane albowiem kwestie te zostały ostatecznie rozstrzygnięte decyzją organu rentowego z dnia 28 marca 2007 roku, która przesądziła o istnieniu nieuiszczonych należności.

Zgodnie z art. 84 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2015.121 j.t. ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin ich płatności albo rozłożyć je na raty, jeżeli:

- 1) zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub
- 2) kwota nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W orzecznictwie przyjmuje się, że okolicznościami takimi są m.in. brak majątku, ustalenie, że w przypadku zwrotu świadczeń osoba zobowiązana lub osoby pozostające na jej utrzymaniu zostaną pozbawione niezbędnych środków utrzymania, ciężka choroba powodująca niezdolność do pracy bądź niepełnosprawność, wiek osoby zobowiązanej, zdarzenia losowe, (kradzież, pożar), bądź inne klęski żywiołowe powodujące szczególne trudności w sytuacji materialnej osoby zobowiązanej.

Kierując się powyższymi uwagami Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawczyni jest osobą młodą, u której nie występują żadne przeszkody do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie ma żadnych zobowiązań poza należnościami z tytułu nienależnie pobranej renty. Ma na utrzymaniu córkę, jednak jest zamężna a jej małżonek również może wykonywać zatrudnienie w stopniu powodującym osiągnięcie wynagrodzenia co najmniej w wymiarze minimalnego wynagrodzenia za pracę. W tej sytuacji wskazane okoliczności wykluczają istnienie szczególnie

uzasadnionych okoliczności do zastosowania ulgi i odstąpienia od żądania przez organ rentowy zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń.

Od tego wyroku apelację wniosła wnioskodawczyni W. B. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucała :

1. naruszenie prawa materialnego art.138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegające na jego błędnej wykładni poprzez przyjęcie, że pozwany miał podstawy do żądania od powódki zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby powódka osobiście i świadomie pobierała przedmiotowe świadczenie;
2. naruszenie prawa procesowego art.233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na całkowitym pominięciu dowodu z dokumentu w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 11 września 2008 roku sygn.. VII K 8080/08.

Wnosiła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zarzut naruszenia prawa materialnego – art.138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 roku, poz.778) przez uznanie, że wnioskodawczyni jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń jest całkowicie pozbawiony podstaw, bowiem przepis ten nie znajdował w sprawie zastosowania w sprawie. Istotą sprawy nie było ustalenie, czy wnioskodawczyni pobrała nienależnie świadczenia oraz czy istnieją podstawy do żądania ich zwrotu, ale wyłącznie rozstrzygnięcie, czy zachodzą przesłanki do odstąpienia od żądania zwrotu przez organ rentowy. Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy okoliczności dotyczące pobranych nienależnie świadczeń oraz zobowiązania do ich zwrotu zostały już rozstrzygnięte ostateczną decyzją organu rentowego. W niniejszej sprawie badaniu podlegała decyzja organu rentowego odmawiająca odstąpienia od zadania zwrotu świadczeń, a zatem wyłącznie przesłanek czy ze względu na stan rodzinny, zdrowotny, majątkowy wnioskodawczyni zachodzą szczególne okoliczności uniemożliwiające spłatę zadłużenia wobec organu rentowego stosownie do treści art.138 ust. 6 tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Sąd Okręgowy na podstawie dowodów przedstawionych przez wnioskodawczynię ustalił, że takie okoliczności nie zachodzą i przy tej ocenie nie można zarzucić Sądowi wadliwości czy przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów.

Zarzuty podnoszone w apelacji nie dotyczą istoty sporawy, dlatego też nie mają żadnego znaczenia przy ocenie prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia. Należy przy tym zauważyć, że powoływany przez wnioskodawczynię wyrok Sądu Rejonowego wydany w sprawie VII K 8080/08 uniewinniający ją od zarzutu doprowadzenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wykonaniu z góry powziętego zamiaru osiągnięcia korzyści majątkowej nie ma znaczenia przy określeniu jej odpowiedzialności cywilnej za zwrot nienależnie pobranych świadczeń, a tym bardziej przy ustaleniu, czy zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności zwalniające ją od obowiązku zwrotu świadczeń. Co do zasady prawomocny wyrok uniewinniający nie ma charakteru wiążącego dla toczącego się postępowania cywilnego. A zatem wydanie takiego orzeczenia nie stoi na przeszkodzie dla przyjęcia odpowiedzialności cywilnej osoby prawomocnie uniewinnionej w postępowaniu karnym. Podobnie jak odpowiedzialność cywilna nie przesądza o odpowiedzialności prawnokarnej.

Z tych względów i na mocy art.385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.